

Partnerske organizacije, Fond za humanitarno pravo (FHP), Istraživačko-dokumentacioni centar (IDC) i Documenta pokrenuli su u maju 2006. regionalne konsultacije o mehanizmima za utvrđivanje i kazivanje činjenica o ratnim zločinima u bivšoj Jugoslaviji, koje su do sada održane sa udruženjima žrtava i veterana, organizacijama mladih, organizacija za ljudska prava, umetnicima i novinarima. Osim sa pomenutim grupama, po 35 učesnika, konsultacije su održane u okviru tri regionalna foruma, u kojima je učestvovalo ukupno oko 900 predstavnika civilnog društva iz post-jugoslovenskih zemalja. Prvi Regionalni forum održan je u Sarajevu u maju 2006. godine, drugi u februaru 2007. u Zagrebu i Treći regionalni forum održan je u Beogradu, u februaru 2008. Na Trećem forumu inicijatori konsultacija, FHP, IDC i Documenta pokrenuli su raspravu o mogućem regionalnom telu za utvrđivanje činjenica. Inicijativu su veoma podržali predstavnici udruženja žrtava, organizacija mladih, tužiocima i sudijama. O mandatu i nazivu regionalnog tela razgovaralo se sa predstavnicima udruženja žrtava, žrtvama i veteranima na regionalnim konsultacijama u Pogorici, 9.05.2008.

**Regionalne konsultacije sa udruženjima žrtava, žrtvama i veteranima
o načinima utvrđivanja i kazivanja činjenica
o ratnim zločinima u bivšoj Jugoslaviji**

9.05.2008.

Podgorica, Crna Gora

Učesnici konsultacija, predstavnici udruženja žrtava, žrtve i veterani iz post-jugoslovenskih zemalja, podržavaju osnivanje Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima u bivšoj Jugoslaviji, koja će imati mandat da utvrdi i javno iznese činjenice o ratnim zločinima. Žrtve imaju potrebu da budu priznate u regiji, od drugih, a ne samo u svom nacionalnom okruženju.

Učesnici veruju da će inicijativa o formiranju Regionalne komisije dobiti snažnu podršku žrtava u svim post-jugoslovenskim zemljama ali su svesni da bez političke volje nacionalnih vlada i snažne podrške međunarodne zajednice nema oživotvorenja inicijative.

U procesu konsultacija i uspostavljanja Regionalne komisije treba obezbediti učešće eksperata koji će organizovati i sprovoditi aktivnosti istražnog karaktera.

Za formiranje Regionalne komisije potrebna je jaka i široka podrška učesnika u konsultativnom procesu, koji se mogu povezati u okviru Regionalne koalicije. Ta

koalicija javno će zagovarati formiranje Regionalne komisije i vršiti pritisak na nacionalne vlade da otvore konsultacije u nacionalnim parlamentima i pokažu odlučnost u suočavanju sa prošlošću. FHP, IDC i Documenta treba da pripreme predlog Protokola o članstvu i delovanju Regionalne koalicije u zagovaranju Regionalne komisije.

Žrtve imaju potrebu da govore o svojim patnjama, nepravdi i traganju za svojim najbližim i da se njihov glas čuje javno. Podržavaju javno slušanje žrtava koje je bilo organizovano na Trećem regionalnom forumu u Beogradu. Smatraju da Regionalna komisija treba da organizuje javnu platformu za glas žrtava. Ozbiljno treba razmišljati o načinima saslušanja veterana i počinitelaca ratnih zločina koji hoće da priznaju svoje učešće u ratnim zločinima.

Mandat Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima treba da bude utvrđivanje činjenica o najtežim ratnim zločinima i nestalim.

Izbor članova Regionalne komisije treba da vrši posebno telo za imenovanje, koje bi činili predstavnici žrtava, organizacija za ljudska prava, mladi, predstavnici nacionalnih vlada, predstavnik Generalnog sekretara UN i predstavnici EU.

Regionalna komisija treba da ima lokalne i nacionalne kancelarije, kojima rukovodi centralna kancelarija, koja je odgovorna Regionalnoj komisiji.

Jedan od najvažnijih izvora za rad Regionalne komisije je arhiva Haškog tribunala. Osim raspolaganja javnom haškom arhivom, Regionalna komisija treba da ima uvid i u poverljivu dokumentaciju Haškog tužilaštva.

Podrška medija je uslov stvaranja pozitivne klime o potrebi regionalnog utvrđivanja činjenica o ratnim zločinima. Učesnici su svesni da su potrebne posebne strategije za pridobijanje medija i da o tome treba da se brinu eksperti unutar Regionalne koalicije.

Konkretne aktivnosti

Dizajniranje Internet portala i foruma koji bi služili za informisanje o konsultacijama i razvoju inicijative o formiranju Regionalne komisije.

Pre narednog Regionalnog Forumu, koji je planiran za kraj juna 2008, trebalo bi organizovati niz jednodnevnih javnih debata na kojima bi se predstavili zaključci sa dosadašnjih regionalnih konsultacija. Ove debate okupile bi predstavnike udruženja žrtava i žrtve, veterane, mlade, organizacije za ljudska prava a u javnost bi slale jasnu poruku o međusobnoj solidarnosti i uzajamnosti podrške žrtava.